

O B Ł A S K A W I Ć H A S H I M O T O

Czy niedoczynność tarczycy równa się hashimoto? Okazuje się, że to tylko jeden z objawów tej ogólnoustrojowej choroby i... czubek góry lodowej. U jej podnóża legł pokonany system immunologiczny. Organizm atakuje własne komórki, myląc je z bakteriami oraz wirusami.

O B R O Ń C A I W R Ó G W J E D N Y M.

Tekst MAŁGORZATA HNAT

Kiedy w 1912 roku opisał ją japoński chirurg Hakaru Hashimoto, nie przypuszczał, że stanie się chorobą cywilizacyjną XXI wieku, najczęściej spotykanym schorzeniem autoimmunologicznym. Na hashimoto zapada 4–12 proc. populacji. I choć to dolegliwość tak częsta, pozostaje niezbadana przez naukowców. Zwykle bywa bagatelizowana przez pacjentów i lekarzy. Przez wiele lat słyszymy od endokrynologów, że TSH w normie i „taki nasz urok”. Lekarze i otoczenie posądżają nas o hipochondrię lub problemy psychiczne. Zdezorientowani przestajemy sobie ufać. Ale organizm nie kłamie.

GENERATOR ENERGII

Pacjentowi zajmuje sporo czasu powiązanie wszystkich objawów, a lekarzom – diagnoza. Średnio 12 lat. Na swojej stronie www.hashimoto.pl Hanna Chmielewska, hashimotka, założycielka fundacji JakMotyl, pisze o własnych 16-letnich poszukiwaniach i „drodze przez mękę”. Jej i bliskich: – Miałam zdiagnozowaną chorobę afektywną dwubiegunową. Przyjmowałam leki przeciwdepresyjne, byłam też osiem lat w terapii. Hashimoto charakteryzuje się rzutami hormonalnymi: fazami, kiedy się ma dużo hormonów i dużo „pustej” energii, oraz gdy następuje ich spadek i często stany depresyjne. Daje to podobne objawy jak w chorobie dwubiegunowej.

Jadwiga Mandziewska, internistka i specjalistka medycyny rodzinnej z warszawskiej placówki Grupy LuxMed, ma sporą praktykę w prowadzeniu takich osób. Przyznaje, że uwagę lekarza pierwszego kontaktu powinna zwrócić różnorodność objawów: – Ciągłe zmiany nastroju, depresja, lęki, kołatanie serca, nieregularne obfite miesiączki lub ich brak, zaparcia bądź biegunki, bóle stawów, drżenie mięśni, brak powietrza. U różnych osób w różnych konfiguracjach.

Hashimoto należy do obszernej grupy schorzeń autoimmunologicznych. Układ odpornościowy, zamiast zwalczać bakterie i wirusy, zwraca się przeciwko własnym komórkom. W przypadku hashimoto, zwanego też limfocytarnym lub autoimmunologicznym zapaleniem tarczycy, wytwarza on m.in. przeciwciała anty-TPO i anty-TG przeciw enzymom tarczycy. Autoagresja oraz przewlekłe zapalenie tarczycy zmniejszają produkcję jej hormonów (tyroksyny T4 i trójjodotyroniny T3). Skutkuje to niedoczynnością tarczycy, czyli spowolnieniem metabolizmu w organizmie. Mówi się o tarczycy jako generatorze energii (dystrybutorem tej energii są nadnercza). Wytwarzając mniej energii, wywołuje uczucie zimna, spowolnienie psychiczne i fizyczne, stąd osłabienie, zmęczenie, nagły wzrost wagi utrzymujący się mimo wyrównania hormonów.

Ważny w zrozumieniu mechanizmu schorzenia jest jego złożony charakter: objawy wynikają i z samego zapalenia tarczycy, i niedoczynności, i autoagresji układu odpornościowego, i innych współistniejących z hashimoto chorób autoimmunologicznych. Niedoczynność tarczycy jest najczęstszym objawem choroby Hashimoto (zwykle błędnie używa się tych terminów jako równoznacznych). Można się pogubić?

DRUGI MÓZG

Osoby z nadwagą cierpią zwykle na insulinooporność (czyli nieprawidłową reakcję komórek na insulinę). Ona często bywa, jak określa Hanna Chmielewska, łyżeczką do cukrzycy. Nerozpoznana i nieleczona prowadzi do cukrzycy typu 2. Szczupli zaś nie mogą przytyć, bo dolega im hipoglikemia, czyli z kolei brak cukru. Zwykle mają też problemy z dysbiozą jelita (patogenna flora bakteryjna), nieszczelnym jelitem, upośledzeniem wchłaniania. To sygnały, że ognisko zapalne ma źródło w układzie pokarmowym. Dr Anna Romaniuk, mikrobiolog, psychodietetyk z CMDiK PAN, w swojej prezentacji na warsztatach fundacji JakMotyl dla pacjentów z hashimoto wyjaśnia: – Wszystko zaczyna się w jelitach. 80 proc. sygnałów do naszego mózgu biegnie stamtąd. A tylko 20 proc. – z mózgu do jelit.

One nie tylko odpowiadają za trawienie pokarmów, to bariera ochronna układu immunologicznego i... nasz drugi mózg. W zdrowych – kosmki jelitowe tworzą powierzchnię 400 mkw., czyli sporego boiska. W uszkodzonych jelitach zostaje tylko jedna piąta tej powierzchni wchłaniania. Odpowiedzialne m.in. za zniszczenie owej bariery w jelicie są gluten (białko zbóż) i kazeina (białko mleka). Wnikają wtedy przez nią fragmenty obcych białek, które pobudzają układ immunologiczny do wytwarzania przeciwciał przeciw własnym białkom. Przeciwciała te powodują z kolei stany zapalne m.in. w tarczycy, co jest przyczyną

jej niedoczynności. W konsekwencji taka zniszczona tarczyca produkuje za mało T3 i T4, które powinny dotrzeć do wszystkich komórek organizmu jako wolne hormony (fT3 i fT4). W chorym organizmie tylko w ograniczonym zakresie będą przetworzone. W śluzówce jelit produkowane jest również 80 procent serotoniny. Jej ilość w mózgu wpływa na nastrój, sen, potrzeby seksualne i libido. Z kolei w mózgu dwa gruczoły: podwzgórze i przysadka (za pomocą swojego hormonu TSH), dają sygnały tarczycy, by produkowała więcej lub mniej T3 i T4. Potrzebujemy więc dobrego paliwa (jedzenia), by turbiny generatora (tarczycy) produkowały dostateczną ilość energii, a drugi mózg był szczelną barierą immunologiczną.

LECZYĆ PACJENTA, NIE WYNIKI

Laboratoryjne wyniki badań nie zawsze obrazują faktyczny stan chorego. Z obserwacji dr Mandziewskiej wynika, że zapalenie może już występować (np. pokrzywka, astma) na poziomie tkankowym pomimo prawidłowego wyniku badania USG i mieszczących się w normie wartości TSH. Bo hashimoto jest podstępne. Brak danych i badań naukowych, dlatego lekarz musi wziąć pod uwagę objawy kliniczne, czyli samopoczucie chorego. Jadwiga Mandziewska puentuje: – Nie leczymy wyników badań, tylko pacjenta. Badania pomagają w diagnozie i zaaplikowaniu dawki hormonów (trzeba pamiętać, że hormon przyjmuje się z powodu niedoczynności tarczycy, a nie samego hashimoto). Ale przy ogólnoustrojowym przebiegu choroby należy szukać jej źródła. Pacjent musi notować dolegliwości, wyniki badań. Hanna Chmielewska przestrzega, żeby nie fiksować się tylko na objawach pochodzenia tarczycowego w hashimoto. A odpowiedzialność za własne zdrowie spada i na pacjentów, i na lekarzy. Może czas, by ci pierwsi zaczęli pytać, zdobywać wiedzę, a drudzy zeszli z piedestału, nabrali pokory i traktowali pacjentów jak partnerów. ➤

DIAGNOSTYKA

Hashimoto jest przewlekłą chorobą ogólnoustrojową. W diagnozie należy wziąć pod uwagę wszystkie objawy kliniczne.

P o d s t a w o w e b a d a n i a :

Pierwszy krok: TSH, fT3, fT4, PRL, TPO, TG i USG tarczycy; morfologia (ilość białych krwinek), lipidogram (cholesterol) i cukier – często są podwyższone. Ważne! TSH powyżej 2,5 może już wskazywać na niedoczynność tarczycy. Wyniki badań „w normie” nie oznaczają zdrowia (zakresy referencyjne wyników na www.hashimoto.pl).

Od 23.10.2014 r. już lekarz pierwszego kontaktu, a nie tylko endokrynolog, może zlecić badania: TSH, fT3, fT4, USG tarczycy i przytarczyc.

Drugi krok: KyberKompakt: ilościowe badanie flory bakteryjnej, test na zaburzenie metaboliczne HPU/KPU, test na nietolerancję pokarmową.

Dorostłych dopada brak energii, zaś dzieci z hashimoto są nadpobudliwe i rozkojarzone. Mają problemy z nauką. Zwykle diagnozuje się u nich ADHD. DOBRZE BYŁOBY JE BADAĆ WŁAŚNIE W KIERUNKU HASHIMOTO.

KONIEC Z DIETĄ

Nie dajmy się zwieść zapewnieniom sporej części endokrynologów, że możemy jeść wszystko. Hanna Chmielewska protestuje: – Nie da się leczyć zaburzonej autoimmunologii bez holistycznego spojrzenia na człowieka. Także na sposób żywienia. I nie chodzi o kolejną dietę cud, raczej o zmianę stylu życia. Na stronie www.hashimoto.pl czytamy, że chorzy powinni pożegnać się z produktami wysoko przetworzonymi, cukrem, fruktozą, z glutenem (zbożami), kazeiną i laktozą (produktami mlecznymi). No i pić wodę – 2 litry dziennie, by jelita do pracy nie pobierały produktów przemiany materii. Oprócz tego istnieje wiele składników, które nam szkodzą. Najlepiej z dietetykiem ustalić gamę produktów bezpiecznych, które przez pewien czas można spożywać (indywidualna diagnoza diety), a potem dodawać nowe. W tej pierwszej fazie uzdrawiania pomocna może okazać się dieta paleo (eliminacyjna), oparta na „prawdziwym jedzeniu, stosowana przez naszych przodków z paleolitu”, ale zaadaptowana na potrzeby XXI w. Jej podstawą są: mięso, wyvary na jego bazie, niektóre owoce, ryby, warzywa bezskrobiowe, nasiona i orzechy – głównie pokarmy o małym ładunku glikemicznym (nie mylić z indeksem glikemicznym). Nieprzetworzone. Szerzej o tym sposobie żywienia w hashimoto traktuje blogerka i dietetyk Monika Skuza na www.tlustezycie.pl. Hanna Chmielewska proponuje, by z każdej diety wybierać to, co nam służy. Należy suplementować witaminę D, warto zbadać jej poziom. Jadwiga Mandziewska potwierdza, że jako prohormon odpowiada ona nie tylko za gospodarkę

wapniowo-fosforanową. Wycisza procesy zapalne, podnosi odporność. Indywidualna suplementacja tej i innych witamin oraz mikroelementów (np. B6, cynku, magnezu), dobre jedzenie, sen uspokoją autoimmunologię i pozwolą endokrynologowi ustalić odpowiednią dawkę hormonu. Suplementację należy wprowadzać stopniowo, indywidualnie i pod nadzorem lekarza. Sprawdzajmy też skład leków. Największy wpływ na swoje zdrowie mamy my sami.

NIE ZAWSZE ADHD

Dorostłych dopada brak energii, dzieci z hashimoto są zaś nadpobudliwe, rozkojarzone. Mają problemy z nauką. Zwykle diagnozuje się u nich ADHD, ale doktor Mandziewska radzi: – Dobrze byłoby każde dziecko ze zdiagnozowanym ADHD badać w kierunku hashimoto, bo objawy są identyczne. Trzeba m.in. dokładnie ocenić wielkość tarczycy, zlecić badania hormonu wzrostu. U dzieci to istotne, ponieważ wiele zmian w porę wykrytych można cofnąć. Hanna Chmielewska opowiada, że u jej syna błędnie zdiagnozowano ADHD. W rzeczywistości ma właśnie hashimoto i KPU, czyli zaburzenie metabolizmu hemu, co doprowadza do niedoboru m.in. cynku i witaminy B6. Matka i syn zapłacili ogromną cenę za brak prawidłowej diagnozy. – Syn miał problemy z nauką, depresję jak ja. Wcześniej dobrze się uczył. W wieku dziewięciu lat na dwa i pół roku przestał się rozwijać, rosnać – nie bez emocji relacjonuje Hanna Chmielewska. Zazwyczaj i u dzieci, i u dorosłych z hashimoto współwystępują inne choroby autoimmunologiczne. Jadwiga

Mandziewska do najczęstszych, także u dzieci, zalicza bielactwo (*Vitiligo*) widoczne w postaci białych plam na skórze, twarzy i rękach, insulinooporność i cukrzycę typu 1, miastenię. Zdarza się również, że hashimoto poprzedza stan nagłego wyrzutu hormonów, objawiający się krótkotrwałą nadczynnością (choroba Gravesa-Basedowa), następnie przechodzi w niedoczynność. Hashimotowcy są bardziej narażeni na choroby zakaźne, odkleszczowe (borelioza). Nie wyjaśniono do tej pory przyczyn tego rozległego schorzenia. Atakuje zwykle w okresach przestrojów hormonalnych, takich jak dojrzewanie, czas po ciąży i przekwitanie. Przypuszcza się, że jest też przekazywana genetycznie, nazywa się ją chorobą rodzinną: chorują matki, ojcowie, dzieci i wnuki. Niewykluczone, że hashimoto wyzwalają wirusy i bakterie. Nie pomaga w uzdrowieniu długotrwały stres, nieodpowiednie odżywianie, chemia w kosmetykach i środkach czystości, ale również czynniki środowiskowe, jak używanie telefonów komórkowych, mieszkanie w okolicy linii wysokiego napięcia czy stosowane przez wiele lat plombę amalgamatowe. Parowała z nich do naszych organizmów rtęć.

TRUDNE DZIEDZICTWO

Hashimotki niepokoją się zwykle, czy będą mogły zająć w ciążę. Niedoczynna tarczyca upośledza także pracę jajników, obniża libido. Zdarza się, że hashimoto współistnieje z zespołem policystycznych jajników (PCO), który objawia się m.in. niepłodnością. Jadwiga Mandziewska podkreśla: – Ważne, by kobieta, zanim zajdzie w ciążę, miała zdiagnozowane hashimoto, przyjmowała hormony. Inaczej może poronić lub urodzić autystyczne lub niepełnosprawne umysłowo dziecko. Autorzy książki „Jak żyć z hashimoto?” podają, że „jedno z ostatnich badań pokazuje trzy-, pięciokrotnie wyższe ryzyko w porównaniu z kobietami zdrowymi”. Dzieci matek z hashimoto mają ok. 50 proc. szans na odziedziczenie go, przyznaje Jadwiga Mandziewska.

KOTWICA

Na forach chorzy powtarzają jak mantrę: sięgnęli dna, wielu choroba zniszczyła życie zawodowe i prywatne, ale znaleźli światło w tunelu. Dla Hanny Chmielewskiej, która straciła swoją firmę, bo nie mogła pracować, kotwicą i celem stało się wydanie (wspólnie z Marcinem Baryszem) książki „Jak żyć z hashimoto?” dr Leveke Brakebusch i prof. Armina Heufeldera. Zyskała nowe życie dzięki założonej przez siebie fundacji JakMotyl, stronie www.hashimoto.pl, pomocy ludziom z hashimoto, zagubionym jak ona niegdyś. Pracuje z dziećmi w szkołach, edukuje rodziców, pacjentów i lekarzy na warsztatach w całej Polsce. Spłaca, jak twierdzi, dług wobec rzeczywistości, która obeszała się z nią łaskawie. ●

reklama

Praktyczny PORADNIK

W WYDANIU:

Jak poradzić sobie z porażką?

Złość, lęk, smutek

Instrukcja obsługi trudnych emocji

Strefa relaksu:

19 szybkich sposobów na obniżenie napięcia

Życie w rytmie słów

Masaże, medytacje, SPA

JUŻ W SPRZEDAŻY

CHEMIA MYŚLI

G l u t e n czyni spustoszenie w jelitach, wzmagając apetyt i upośledzając wchłanianie. Według Wiliama Daviesa („Dieta bez pszenicy” – za www.hashimoto.pl) wpływa na funkcjonowanie naszego mózgu. Polipeptydy (egzorfiny) uwalniane z niego podczas trawienia łączą się w mózgu z receptorami dla morfiny i wywołują działanie podobne do kokainy. A mózg każe nam jeść więcej kalorii. Po odstawieniu glutenu odczuwamy jasność myśli. Wpływa on nie tylko na chemię myśli, zachowanie, uzależnienia. **M o ż e d o k o n a ć n i e o d w r a c a l n y c h z m i a n :** wpłynąć na budowę mózgu i układu nerwowego (brak koordynacji ruchów, demencja).